

PRESSEMEDDELELSE NR. 89/23

Luxembourg den 5. juni 2023

Domstolens dom i sag C-204/21 | Kommissionen mod Polen (Dommeres uafhængighed og privatliv)

Retsstatsprincippet: Reformen af de polske domstole fra december 2019 er i strid med EU-retten

Retsstatsprincippet er en del af selve Den Europæiske Unions identitet som en fælles retsorden og udmønter sig konkret i principper, der medfører forpligtelser, som er retligt bindende for medlemsstaterne

Efter Polens vedtagelse den 20. december 2019 af en lov, der ændrede de nationale regler om de almindelige domstoles, forvaltningsdomstolens og den øverste domstols organisation (herefter »ændringsloven«), anlagde Europa-Kommissionen et traktatbrudssøgsmaal med påstand om, at Domstolen fastslår, at den ordning, der er indført ved denne lov, tilsidesætter forskellige EU-retlige bestemmelser.

Kommissionen er af den opfattelse, at for så vidt som ændringsloven giver den polske øverste domstols disciplinærafdeling, hvis uafhængighed og upartiskhed ikke er sikret, kompetencen til at træffe afgørelse i sager, der har en direkte indvirkning på dommeres retsstilling og udøvelsen af deres embede, påvirker denne lov deres uafhængighed. Ifølge Kommissionen forbyder ændringsloven endvidere enhver national retsinstant at efterprøve overholdelsen af EU-rettens krav om en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov, og gør en sådan efterprøvelse til en disciplinær forseelse. Afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager ved den polske øverste domstol er erklæret enekompetent til at foretage sådanne efterprøvelser. Endelig har Kommissionen gjort gældende, at ved at pålægge dommere en forpligtelse til at fremlægge oplysninger om deres aktiviteter i sammenslutninger og almennyttige foreninger samt tidligere politiske tilhørsforhold og ved at fastsætte offentliggørelse af disse oplysninger tilsidesætter ændringsloven retten til respekt for privatlivet og til beskyttelse af personoplysninger ¹.

Under sagen er Polen ved kendelse afsagt af Domstolens vicepræsident den 27. oktober 2021 blevet idømt at betale en daglig tvangsbøde på 1 mio. EUR ² til Kommissionen. Idømmelsen af denne tvangsbøde blev anset for nødvendig for at sikre, at Polen giver virkning til de foreløbige foranstaltninger truffet i kendelse af 14. juli 2021 ³, der bl.a. havde til formål at suspendere anvendelsen af ændringslovens bestemmelser, som Kommissionen havde anfægtet. Ved kendelse afsagt af Domstolens vicepræsident den 21. april 2023 blev tvangsbødens beløb nedsat til 500 000 EUR pr. dag ⁴. Virkningerne af disse kendelser ophører med dommen afsagt i dag, som afslutter sagen. Dette påvirker imidlertid ikke Polens forpligtelse til at betale de tvangsbøder, der skyldes op til nu.

I dommen af dags dato giver **Domstolen Kommissionen medhold i dens søgsmaal**.

For det første bekræfter Domstolen, at **kontrollen med en medlemsstats overholdelse af værdier og principper**

¹ For yderligere oplysninger om den pågældende sag og Kommissionens klagepunkter er det muligt at tilgå pressemeddelelse nr. [127/21](#), nr. [180/21](#) og nr. [192/21](#).

² Kendelse afsagt af Domstolens vicepræsident den 27.10.2021 i sag [C-204/21 R](#) (jf. også pressemeddelelse nr. [192/21](#)).

³ Kendelse afsagt af Domstolens vicepræsident den 14.7.2021 i sag [C-204/21 R](#) (jf. også pressemeddelelse nr. [127/21](#)).

⁴ Kendelse afsagt af Domstolens vicepræsident den 21.4.2023 i sag [C-204/21 R-RAP](#) (jf. også pressemeddelelse nr. [65/23](#)).

såsom retsstatsprincippet, en effektiv retsbeskyttelse og domstolenes uafhængighed fuldt ud henhører under dens kompetence. Ved udøvelsen af medlemsstaternes kompetence på området for domstolenes organisation skal de således overholde de forpligtelser, der følger af EU-retten. De har også i henseende til dette retsstatsprincip pligt til at **søge at undgå enhver forringelse** af deres lovgivning om organiseringen af den dømmende magt ved at afholde sig fra at vedtage regler, som skader dommernes uafhængighed. Dette grundlæggende princip, der er en del af selve Unionens identitet, konkretiserer sig ved juridisk bindende forpligtelser, som **medlemsstaterne ikke kan frigøre sig fra under henvisning til nationale bestemmelser eller en national retspraksis, herunder af forfatningsmæssig orden.**

For det andet gentager Domstolen under henvisning til sin tidligere praksis ⁵ sin bedømmelse, hvorefter den øverste domstols **disciplinæraftdeling** ikke opfylder uafhængighedskravet og kravet om upartiskhed. Domstolen udleder heraf, at **den blotte mulighed for, at de dommere, der skal anvende EU-retten, kan løbe en risiko for, at en sådan instans kan træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende deres retsstilling og udøvelsen af deres embede**, bl.a. ved at tillade strafferetlig forfølgning af dem eller anordne deres anholdelse eller ved at træffe afgørelse om centrale aspekter af deres arbejdsretlige ordning, sociale sikringsordning eller pensionering, **kan påvirke deres uafhængighed.**

For det tredje fastslår Domstolen, at henset til den relativt brede og upræcise karakter af de af ændringslovens bestemmelser, der anfægtes af Kommissionen, og til den særlige sammenhæng, hvori disse bestemmelser blev vedtaget, kan de fortolkes på en måde, der giver mulighed for, at disciplinærordningen for dommere og de sanktioner, som denne ordning indeholder, anvendes til at **forhindre de nationale retsinstanser i at bedømme, om en retsinstans eller en dommer opfylder kravene til en effektiv retsbeskyttelse, der følger af EU-retten, i givet fald ved at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse.** De foranstaltninger, som den polske lovgiver således har vedtaget, **er uforenelige med garantierne om adgang til en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov. Disse garantier indebærer nemlig, at de nationale retsinstanser under visse omstændigheder har pligt til at efterprøve, om de selv eller de dommere, som de pågældende retsinstanser er sat med, eller andre dommere eller retsinstanser opfylder de krav, der er fastsat i EU-retten.**

Det forhold, at ændringsloven giver én enkelt national instans (dvs. afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager ved den øverste domstol) kompetencen til at efterprøve overholdelsen af de væsentlige krav til en effektiv retsbeskyttelse, er for det fjerde i strid med EU-retten. Overholdelsen af disse krav **skal således være sikret på tværs af alle de materielle retsområder, der er omfattet af EU-retten, og ved alle de nationale retsinstanser, der behandler sager omfattet af disse områder.** Den monopolistiske kontrol, der er indført ved ændringsloven, kombineret med indførelsen af de ovennævnte forbud og disciplinære forseelser **kan imidlertid bidrage til yderligere at svække den grundlæggende ret til en effektiv retsbeskyttelse, som er fastsat i EU-retten.**

Ifølge Domstolen tilsidesætter de nationale bestemmelser, der forpligter dommerne til at indgive en skriftlig erklæring, der angiver eventuelle tilhørsforhold til en sammenslutning, en almennyttig forening eller et politisk parti, og som fastsætter, at disse oplysninger gøres tilgængelige online, endelig disse dommeres grundlæggende rettigheder til beskyttelse af personoplysninger og til respekten for privatliv. Offentliggørelsen online af oplysninger vedrørende et tidligere tilhørsforhold til et politisk parti er i det foreliggende tilfælde **ikke egnet til opnå det påberåbte formål** om at styrke dommernes upartiskhed. Hvad angår oplysningerne om dommeres tilhørsforhold til sammenslutninger og almennyttige foreninger kan disse give information om dommernes religiøse, politiske og filosofiske overbevisning. Offentliggørelsen online **vil kunne gøre det muligt for personer, der af grunde, der er det påberåbte almene hensyn uvedkommende, ønsker at få oplysninger om den pågældende dommers personlige forhold, frit at tilgå de nævnte oplysninger.** Henset til den særlige sammenhæng, som foranstaltningerne indført ved ændringsloven indgår i, **kan en sådan offentliggørelse online i øvrigt udsætte**

⁵ Dom af 15.7.2021, Kommissionen mod Polen (Disciplinærordning for dommere), sag [C-791/19](#) (jf. også pressemeddelelse nr. [130/21](#)).

dommere for risikoen for uberettiget stigmatisering ved uretmæssigt at påvirke opfattelsen af dem både hos retssubjekterne og i den brede offentlighed.

BEMÆRKNING: Et traktatbrudssøgsmål mod en medlemsstat, der ikke overholder sine forpligtelser i medfør af EU-retten, kan anlægges af Kommissionen eller en anden medlemsstat. Hvis Domstolen fastslår, at der foreligger et traktatbrud, skal vedkommende medlemsstat snarest muligt efterkomme dommen.

I tilfælde, hvor Kommissionen finder, at medlemsstaten ikke har efterkommet dommen, kan den anlægge en ny sag med påstand om finansielle sanktioner. Såfremt medlemsstaten ikke har meddelt Kommissionen gennemførelsesforanstaltningerne til et direktiv, kan Domstolen efter påstand fra Kommissionen pålægge medlemsstaten sanktioner i forbindelse med den første dom.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Dommen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎(+352) 4303 3127.

Billeder fra domsafsigelsen er tilgængelige via »[Europe by Satellite](#)« ☎(+32) 2 2964106.

Følg Domstolen online!

